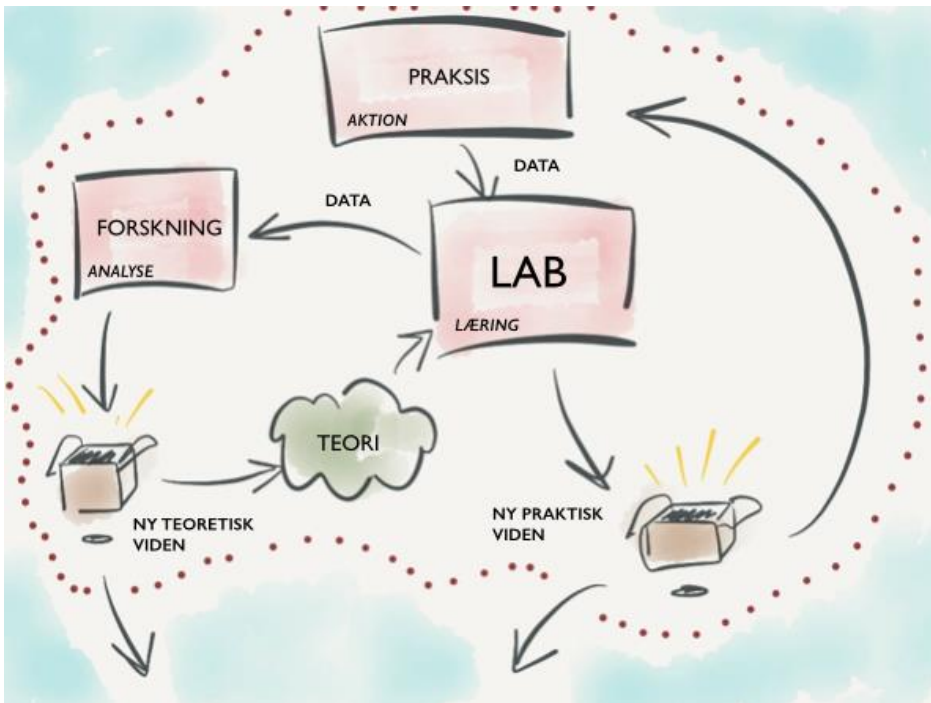

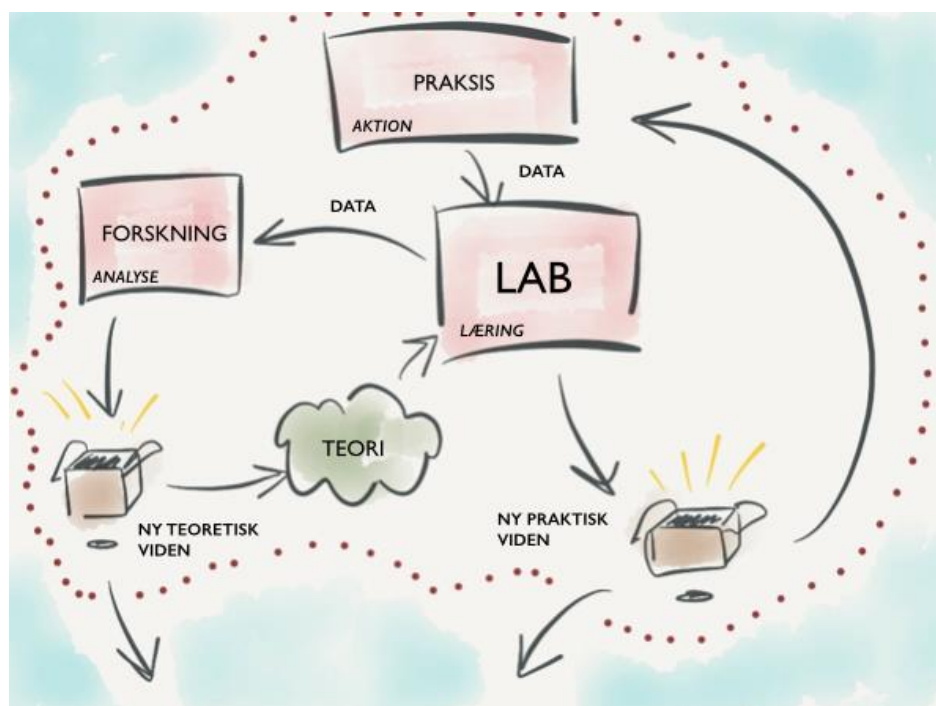
Barnet i Centrum 2

– projektbeskrivelse

Barnet i Centrum 2 – et aktionsforsknings- og læringsprojekt

Barnet i Centrum 2 er, som sin forgænger, et aktionsforsknings- og læringsprojekt der er kendetegnet ved ambitionen om at bidrage til ny teori, såvel som ny praksis. De deltagende pædagoger og dagplejere indgår i et laboratoriearbejde, hvor de dels bliver udfordret med ny teori og dels analyserer egne data som er indsamlet i egen institution, hvilket fører til ny praksis, ny dataindsamling, nye analyser og teorirefleksioner. Forskning og praksis udfordrer og beriger hinanden i en løbende proces:

Barnet i Centrum 2 bygger videre på erfaringerne fra BiC1. Evalueringen af BiC1 ligger på www.barneticentrum.au.dk. Den dokumenterer deltagernes læringsproces og udbytte, beskriver forskernes videre arbejde med viden og resultater fra laboratorierne, aktionsforskning som kompetenceudvikling mm.

Overordnet struktur

Projektperioden løber over 1½ år med i alt 10 træf i laboratorierne. Hver laboratedag vil være fra 10-15. Hertil kommer tre tværgående laboratedage i Emdrup. Disse ledes på skift af Anders Skriver Jensen, Ole Henrik Hansen og Lone Svinth. Formålet med disse er dels etablering af netværk på tværs af de deltagende kommuner og faggrupperinger og dels fundering af pointer på tværs af de tre laboratoriers faglige tematikker i foreskrivende, praksisnære pointer – der samler laboratoriernes arbejde i praksisnære tematikker, til gavn for barnet. BIC2 vil have to hold pr. laboratorieholder (et på IUP og et i Jylland, evt. i samarbejde med VIA). Deltagerantallet vil være 45 deltagere pr. hold, så hver af laboratorieholderne bliver ansvarlig for 90 deltagere (i alt 270 deltagere).

Laboratorierne

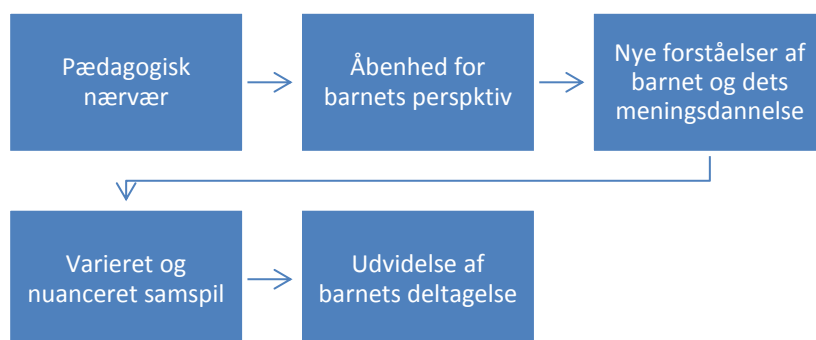
De tre laboratorieholdere Anders Skriver Jensen, Ole Henrik Hansen og Lone Svinth ønsker alle at fortsætte i BIC2. Som i BIC1 er alle tre indstillet på at skrive minimum to artikler i tidsskrifter der figurerer på Videnskabsministeriets bibliometriske liste. Erfaringerne med at køre tre forholdsvis autonome forløb opleves af laboratorieholderne som gode. Månedlige møder og løbende udvekslinger har sikret den fornødne stringens og fælles fremdrift i projektperioden.

Neden for følger en præsentation af de tre laboratorier:

Samspil og læring (Lone Svinth)

Fokus vil igen være på voksen-barn samspillet og børns læring forstået som en udvidelse af deres deltagelsesmuligheder i vuggestue og dagpleje. Der vil blive bygget videre på erfaringerne fra BIC1. Formålet med Samspil og læring i BIC2 er at bidrage til de aktuelle diskussioner af, hvad der konstituerer kvalitet i dagtilbud og ikke mindst hvordan pædagogiske processer kan beskrives og begrebsliggøres på måder, der også opleves som meningsfulde i en pædagogisk praksis. Der vil især være fokus på strukturering og gennemførelse af frugtbare pædagogiske samspil med en særlig opmærksomhed på (1) voksen-barn samspil som opleves som udfordrende af den voksne (2) børn som har brug for en særlig opmærksomhed. Der vil desuden være fokus på, hvordan den voksnes tilstedeværelse i nuet bevæger og berører samspillet med børnene og hvordan børns erfaringer/læring kan begrebsliggøres og undersøges. Disse foci implicerer både teoriudvikling samt analytisk anvendelse af teoretiske begrebsrammer. For hvornår og på hvilke måder får samspillet betydning ikke kun for barnets oplevelse her og nu men også for efterfølgende situationer og samspil med pædagogen og dagplejeren?

Nedenstående model for læring i samspil illustrerer de deltematikker som laboratoriet vil adressere:

Laboratoriet hente inspiration fra tværdisciplinært sociokulturelle forskningsfelt repræsenteret ved bl.a. Gergen, Wenger og Bruner. Kenneth Gergens perspektiv på relationel tilblivelse og hans bestræbelse på at fjerne den traditionelle skelnen mellem indre og ydre og erstatte det med forestillingen om handlinger, der er indlejret i relationer kan inspirere i forhold til at beskrive samspillet dynamik og bevægelighed. I BIC2 vil laboratoriet desuden arbejde med Havardprofessor Eillen Langers teoretiseringer af og undersøgelser om *mindfulness and learning*. Langer definerer nærvær (mindfulness) som er en fleksibel sindstilstand hvor man aktivt engagerer sig i nuet, noterer sig nye ting og er sensitiv over for konteksten (Langer, 2000, p.

220). I stedet for i samspillet at falde tilbage på vante forestillinger og kategoriseringer udvikler pædagogen sensitivitet og åbenhed for variationer i kontekst og perspektiver, og muliggør nye forestillinger om situationen og barnet (Langer et al., 2012). I BIC1 eksperimenterede pædagoger og dagplejer med denne forholdemåde og deres erfaringer hermed udgør det empiriske grundlag for en af delundersøgelserne i BIC 1. På baggrund af praksisfortællinger fra deltagerne og fokusgruppeinterviews undersøgte laboratoriet, hvordan den voksnes forholdemåde i form af sensitivitet, åbenhed og fleksibilitet i det levede samspil med barnet danner grundlag for udvikling af samspillet og for barnets tilblivelsesmuligheder. Dette arbejde vil fortsætte i BIC2.

Overgangspædagogik – 0- 4 år (Ole Henrik Hansen)

Med udgangspunkt i teoriudvikling i 28 praksisudviklingstrin (16 i vuggestuekontekst og 12 i dagplejekontekst) fra Oles laboratorium i BIC1, vedrørende modtagelse af børn – både den første modtagelse og den daglige modtagelse – og begrebet Delt intentionalitet v. Michael Tomasello, mellem omsorgsgiver og barn og omsorgsgiver og forældre, vil Oles laboratorium i BIC2 mere fokuseret arbejde med overgangspædagogik. Dels overgangen fra familie til dagtilbud ved aflevering og modtagelse – dels fra dagtilbud til familie ved afhentning og dels mere overordnet fra vuggestue/dagpleje til børnehave. Laboratoriet retter sig således mod både dagpleje og vuggestuer, samt børnehaver. Laboratoriet vil på den ene side arbejde med udvikling af praksisformer, der gavner barnets trivsel, læring og udvikling – i disse overgangsfaser. Desuden vil laboratoriet identificere generaliserbare tegn på barnets såkaldte vinduer (teorien om vinduer er udviklet i BIC1, og er når barnet er parat og accepterer en overgang) og samtidig vil laboratoriet udvikle praksisformer, der kan tage højde for barnets tilpasningsevne i disse situationer.

Delt intentionalitet tænkes som det teoretiske udgangspunkt, som momenter hvor dels barnet søger at influere omsorgsgiverens mentale tilstand – dels når omsorgsgiver og barn søger at forstå den andens mentale tilstand, motiver, emotioner mv..

Laboratoriet vil desuden arbejde med at identificere og finde balancer mellem personlige og faglige kompetencer (som udviklet i BIC1). Personlige kompetencer tænkes som fx empati, evnen til at etablere zoner af intimitet (fælles opmærksomhed), at kunne identificere sociale motiver mv. Antagelsen vil være, at omsorgsgiveren bruger sine personlige kompetencer og forforståelser til at vurdere pædagogiske problemstillinger og børns intentionalitet ud fra faglige kriterier og derved agere professionelt.

Dette munder ud i fire forskningsspørgsmål:

1. Hvordan etableres overgange i barnets hverdagsliv, der mindsker barnets tilpasning og fremmer dets trivsel?
2. Hvilke personlige og faglige elementer synes at rumme evnen til delt intentionalitet?
3. Hvilke tilrettelagte rammer og iscenesættelse, tilgodeser overgangsfaser?
4. Kan der identificeres generelle træk ved overgange?

Didaktik (Anders Skriver Jensen)

Dagplejeren og pædagogen anvender sin didaktiske faglighed når hun/han reflekterer over, gennemfører og evaluerer planlagt pædagogisk praksis.

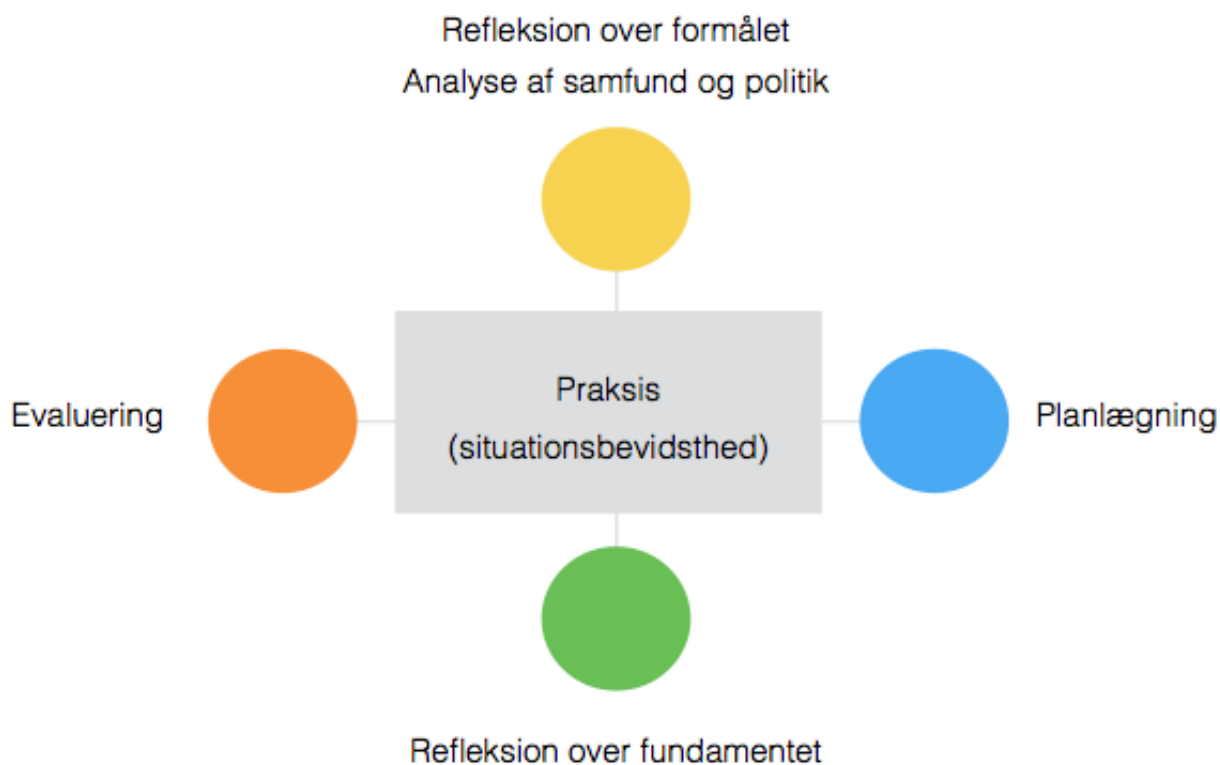
En planlagt pædagogisk praksis er kendetegnet ved pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og situationsbevidste dagplejere og pædagoger.

De pædagogisk tilrettelagte aktiviteter (inklusive formålet med, og fundamentet for, disse) er det primære fokus for pædagogens og dagplejerens didaktiske refleksioner, parallelt til lærerens fokus på undervisning. Defineret på denne måde handler didaktikken om at planlægge, reflektere over, gennemføre, vurdere, begrunde, evaluere, justere og udvikle pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Pædagogisk tilrettelagte aktiviteter er pædagogisk indhold, aktiviteter og samværsformer, der sættes i værk med aktivt fokus på elementer i læreplanen (formål, værdigrundlag, mål, indhold/tema). Detaljegraden af selve planlægningen er ikke så væsentlig som det at skabe, for børnene meningsfulde, læreplansorienterede aktiviteter med henblik på trivsel, sundhed, læring, udvikling og dannelse.

Situationsbevidsthed er evnen til at reagere på barnets begyndelser, så der skabes en meningsfuld forbindelse mellem situationen og læreplanen. Kort sagt: Evne og vilje til at møde barnet – med læreplanen i baghovedet. Situationsbevidsthed som didaktisk begreb udspringer af laboratoriearbejdet i BiC 1.

Didaktik i vuggestue og dagpleje handler således om:

1. Refleksion over formålet for praksis (dannelse, fremtid, blik på samfundet).
2. Refleksion over fundamentet under praksis (værdier, principper – blik på institutionen).
3. Planlægning af praksis (mål, tegn, indhold, situationsanalyse).
4. Gennemførelse af praksis (situationsbevidsthed, omsorg, opdragelse, undervisning).
5. Evaluering af praksis (dokumentation, udvikling).

Strukturen i didaktiklaboratoriet i BIC2 vil være en videre udforskning af modellens kategorier, med særligt fokus på udvikling af begrebet situationsbevidsthed som didaktisk kategori. Teoretisk er denne tilgang til vuggestue/dagpleje-didaktik forankret i kritisk didaktik (Broström, Klafki, m.fl.) og postmoderne perspektiver (Dahlberg, Biesta, m.fl.).

Deltagerne vil blive introduceret til modellen, og derefter gennem BIC 2-forløbet blive inviteret med til at videreudvikle den gennem deres individuelle projekter, og gennem det fælles arbejde i laboratoriet.

Forventninger til de deltagende kommuner og projektdeltagerne

I BIC1 har det været en udfordring, at nogle deltagere har savnet lokal sparring og opbakning. Derfor ønsker vi i BIC2, at alle deltagere skal have en lokal forankret projektsparingsperson, som sikrer at ingen deltagere overlades til dem selv med deres projekt. For yderligere at understøtte deltagernes udbytte forudsætter deltagelse i BIC2 både frivillighed og lyst til at udforske og udvikle egen praksis. Derfor vil vi også anmode de deltagende kommuner om, at hver deltager på forhånd skal være sikret frikøb til at arbejde med BIC (udover deltagelse i laboratorierne).

Det har vist sig at være hensigtsmæssigt at arbejde med sit aktionsforskningsprojekt som en gruppe. I BIC2 forudsætter deltagelse, at man som kommune tilmelder sine deltagere som projektgrupper med ca. 3-5 deltagere i hver gruppe. En gruppe kan fint bestå af folk på gulvet, en leder og evt. en konsulent. Men gruppe-tilhørsforholdet er en betingelse, og skaber også det bedste udbytte for deltagere, såvel som laboratoriedynamikken.

I BIC1 har vi erfaret, at der er stor forskel på, hvordan kommunerne lokalt har tilrettelagt forankringen af erfaringerne fra projektet. Og det har for nogle deltagere været svært selv at forankre projektet og få delt ny viden og erfaringer. For at sikre et større fokus på forankring, vil de deltagende kommuner i BIC2 fra projektets begyndelse blive bedt om at udarbejde en skriftlig plan for forankring af projektet.

I BiC1 blev der etableret regionale ledernetværk for de deltagende kommuner. Formålet var at have et forum, hvor kommunerne kunne inspirere hinanden til forankring af projektet og blive ajourført med, hvad der foregik i laboratorierne. I evalueringen blev ledernetværkene vurderet meget positivt. I BiC2 oprettes derfor også regionale ledernetværk bestående af centrale nøglepersoner fra forvaltninger. Der afholdes tre ledernetværksmøder i projektperioden. Møderne tilrettelægges og faciliteres af Tine Mark Jensen. Derudover deltager en af laboratorielederne i møderne.

Organisering

Den videnskabelige projektledelse varetages af Stig Broström, som assisteres af Tine Mark Jensen, som projekt- og netværkskoordinator.

Projektet er 100% deltager-finansieret af de deltagende kommuner. Der forventes to modeller for kommunal deltagelse. I den ene tilmeldes 15 deltagere – pris 220.000 kr. I den anden tilmeldes 10 deltagere – pris 165.000 kr. Betalingen foregår i to rater, primo 2016 og primo 2017, og efter nærmere aftale.